

**HOZIRGI DAVRDA O`QTUVCHILIK KASBI VA UNING JAMIYATDAGI
O`RNI
TEACHING PROFESSION AND ITS PLACE IN SOCIETY IN THE
PRESENT ERA**

*Andijon Davlat Pedagogika instituti Biologiya yo'nalishi talabasi
Rayimjonova Shohida Odinajon qizi*

Ilmiy rahbar: Turdiyeva Shohidaxon Anvardjanovna

Annotatsiya: *Ushbu tezisda shaxsni tarbiyalash ishi nihoyatda murakkab faoliyat jarayoni bo'lib, qadimdan ushbu faoliyatga jamiyatning yetuk kishilari jalb etilgandir. Mazkur holata yosh avlod tarbiyasi, uning tashkil etilishi mazmuni demokratik jamiyatda pedagoglik kasbi hamda o'qituvchilik kasbining bugungi kundagi jamiyatdagi ahamiyati va roli yoritib berilgan.*

Abstract: *in this thesis, the work of raising a person is an extremely complex process of activity, and from time immemorial mature people of society have been involved in this activity. The education of the younger generation of this holata, the content of its organization are highlighted by the importance and role of the profession of pedoggianism in a democratic society and the teaching profession in society today.*

Kalit so'zlar: *O'qituvchilik kasbi, pedagog, jamiyat, pedagogika, mas'uliyat, kasbiy bilimdonlik.*

Keywords: *teaching profession, educator, society, pedagogy, responsibility, professional erudition.*

O'qituvchilik kasbi to'xtovsiz o'sib bormoqda, takomillashmoqda va yangi mazmun bilan boyimoqda. Pedagoglik mexnati o'z-mazmuni jihati bilan chuqur dialektik mehnatdir. Pedagoglik kasbining mazmuni va xarakteri obektiv jihatdan muqarrar suratda o'zgaradi: har bir tarixiy davr o'ziga muvofiq pedagogini yaratadi

va unga shu jamiyat davr uchun kerakli mutaxassis kadrlarni tayyorlash uchun mas'uliyat yuklaydi.

Umuman kishilik jamiyati o'z taraqqiyotida qanchalik olga qarab borsa, tarbiyaviy faoliyat xam shunchalik ko'p ilgarilashadi. Jamiyat tuzumi qanchalik yuqoriab borsa, maktab va o'qituvchining jamiyatdagi roli, ahamiyati ham shunchalik ortadi. Ijtimoiy jamiyatdaolib boriladigan tarbiya va ta'lim-tarbiya jarayonlarini amalga oshiradigan maktab kishilik jamiyatining progressiv taraqqiyoti tarixida qonuniy bir hodisadir. Xalq pedagogikasi insoniyatning butun o'tmishdagi tarixida to'plagan eng yaxshi tajribalarni yangi ijtimoiy, g'oyaviy va falsafiy asosda ijodiy va tanqidiy nuqtayi nazardan o'zlashtirib oldi. Rivojlangan jamiyatimizda yosh avlodni tarbiyalash va uni o'qitish nazariyasi ham ta'lim tarbiya jarayonda insoniyat madaniyati va fani tarixidagi yuksak, sifat jihatidan yangi bosqichga chiqmoqda.

Pedagoglik kasbi mas'uliyati haqida birinchi Prezidentimiz Islom Karimovning "Adolat, Vatan va xalq manfaati har narsadan ulug'" nomli asarida qayd etilgan yoshlar tafakkurini rivojlantirish borasidagi "Har bir insonning, ayniqsa, endigina qadam qo'yib kelayotgan yoshlarning ongiga shunday fikrni singdirish kerakki, ular o'rtaga qo'yilgan maqsadlarga erishish o'zlariga bog'liq ekanligini, ya'ni bu narsa ularning sobitqadam g'ayrat-shijoatiga, to'la-to'kis fidokorligiga va cheksiz mehnatsevarligiga bog'liq ekanligini anglab yetishlari kerak. Prezidentimiz Islom Karimovning "Adolat, Vatan va xalq manfaati har narsadan ulug'" nomli asarida qayd etilgan yoshlar tafakkurini rivojlantirish borasidagi "Har bir insonning, ayniqsa, endigina qadam qo'yib kelayotgan yoshlarning ongiga shunday fikrni singdirish kerakki, ular o'rtaga qo'yilgan maqsadlarga erishish o'zlariga bog'liq ekanligini, ya'ni bu narsa ularning sobitqadam g'ayrat-shijoatiga, to'la-to'kis fidokorligiga va cheksiz mehnatsevarligiga bog'liq ekanligini anglab etishlari kerak. Pedagogik faoliyat nafaqat o'qituvchilar, balki ota-onalar, jamoat tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari va boshqalar tomonidan amalga oshiriladi. Biroq, birinchi holda, bu faoliyat kasbiy, ikkinchidan, umumiy pedagogik faoliyat bo'lib, u ixtiyoriy yoki yo'q, har bir kishi o'z-o'zini tarbiyalash va o'z-o'zini tarbiyalash bilan shug'ullanib, boshqa odamlarga va o'ziga nisbatan amalga oshiradi.

Pedagogik faoliyat kasb-hunar ta'limi ustalari tizimli ravishda maqsad, motivlar, harakatlar (operatsiyalar), natija birligi sifatida taqdim etilishi mumkin. Pedagogik faoliyatning tizim hosil qiluvchi xususiyati maqsaddir (A.N. Leont'ev). Ta'lim maqsadi asrlar qa'ridan kelgan barkamol shaxsning umuminsoniy ideali sifatida qaralishi mumkin bo'lgan ta'limning strategic maqsadini amalga oshirish bilan bog'liq. Har tomonlama va barkamol shaxsni shakllantirish Qadimgi Yunoniston, Uyg'onish davri Evropasi, G'arbiy va Rossiya utopiklari, frantsuz ma'rifatchilari, shuningdek, SSSRda sotsializm qurish davridagi ta'lim tizimida maqsad edi.

Ta'lim to'g'risidagi qonunning 5-moddasida tegishli ma'lumoti "Kasb tayyorgarligi bor va yuksak axloqiy fazilatlarga ega bo'lgan shaxslar pedagogik faoliyat bilan shug'ullanishi huquqiga ega" ekanligi ta'kidlangan. O'qituvchiga qo'yiladigan yana bir muhim talab, yangi pedagogik texnologiyalarni chuqur tushinib va bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatishdan iborat.

Kadrlar tayyorlash milliy dasturi va hozirgi kunimiz talabi bo'yicha o'qituvchilarga qo'yilgan talablar ham kengayib, murakkablashib bormoqda. Shuning uchun hozirgi kun o'qituvchisi: pedagogik faoliyatga qobiliyatli, ijodkor, ishbilarmon, milliy madaniyat va umuminsoniy qadriyatlarni dunyoviy bilimlarni mukammal egalagan, diniy ilmlardan ham xabardor, ma'naviy barkamol: O'zbekistonning mustaqil davlat sifatida taraqqiy etishga ishonadigan, vatanparvarlik burchini to'g'ri anglagan, e'tiqodli fuqaro: ixsosga doir bilimlarni, psixologik, pedagogik bilim va mahoratni, shuningdek nazariy ilmlarni mukamal bilishi zarur. Ayniqsa bizning mustaqil O'zbekistonimizda o'qituvchiga hurmat e'tibor va unga qo'yiladigan mas'uliyat ham nihoyada oshib bormoqda.

Hozirgi kunning o'zining fidokorona mehnati bilan yosh avlodni o'qitish va tarbiyalash sifatini oshirishga katta hissa qo'shayotgan o'qituvchilar soni yil sayin ortib bormoqda. Mohir o'qituvchilarni aniqlash uchun o'tkazilayotgan tanlovlar ana shu yutuqlarga omil bo'lmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda hozirgi vaqtda o'qituvchilar ta'lim idealiga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishadi. Mutaxassislar o'rtasida konsensus yo'q. 90-yillarga

qadar ta'lim maqsadlari jamiyat ehtiyojlariga qarab belgilanadi va mafkuraviy xususiyatga ega bo'lgan, ammo bugungi kunda shaxsning o'zini o'zi anglash, uning qobiliyatlarini rivojlantirish ehtiyojlaridan voz kechish kerak, degan fikr mavjud. (AV Petrovskiy). Shu sababli, umuman tarbiya maqsadi shaxsga uning qobiliyatiga mos ravishda ko'p qirrali rivojlanishda yordam sifatida shakllanadi. Bu Rossiya Federatsiyasining "Ta'lim to'g'risida" gi qonunida o'z ifodasini topgan.

Adabiyotlar:

- 1.Podlasiy I.P. Pedagogika ,Kniga 1. - M. Vlados, 2003.
- 2.Ro'zieva D, Usmonboeva M, Holiqova Z. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi Metod qo'llanma, T.Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti,2013.
- 3.SayidahmedovN.S. Yangi pedagogik texnologiyalar. T. Moliya, 2003.Slastenin V.A. Umumiy pedgogika. Pedagogika - 2003.
- 4.Z.I.Olimov. "O`qituvchilarni pedagogika kasb faoliyatiga tayyorlashning pedagagik-pisixalagik asoslari".
- 5.X.Ibragimov, M.Quronov. Umumiy pedagogika (darslik). Toshket. 2022.